

Vedlegg 1: Enovas vurderinger av romertallsvedtak III og IV fattet ifm. Innst. 25 S (2022-2023)

III: Stortinget ber regjeringen vurdere å endre dagens Enova-tilskudd «helhetlig oppgradering av bygningskropp» slik at husholdninger kan få tilskudd også når bare deler av bygningen oppgraderes.

Enovas satsing på energioppgradering av bolig har som mål å skape varig markedsendring. Målet er at energioppgradering med høy ambisjon blir normalt som en del av rehabilitering både når rehabiliteringen skjer som ett stort prosjekt og når den skjer trinnvis. Strategien for å nå målet består av følgende delsetninger:

1. Bidra til utvikling av energitjenesten «energirådgivning» for oppgradering av bolig. Virkemidlene her er kurs for energirådgivere, registreringsverktøy for energirådgivere, tilskudd til boligeiere for å leie inn energirådgiver, og et register over kvalifiserte energirådgivere for oppgradering av bolig. Det finnes nå energirådgivere for bolig over hele landet og denne delen av strategien vurderes nå langt på vei som oppnådd.
2. Motivere til tydelige forbildeprosjekter ved å gi tilskudd til helhetlige oppgraderingsprosjekter der hele boligen oppgraderes. Gjennom forbildeprosjekter økes kompetanse i bransjen og holdningsutvikling hos boligeiere. Energiambisjonen sikres ved at en energirådgiver lager en energiplan, samordnet med energimerkeordningen, før oppgradering og verifiserer at planlagte energiltak er utført før tilskudd utbetales. Helhetlige oppgraderingsprosjekter er ettertraktet av utførende fordi det gir tydelige forbildeprosjekter for egen portefølje og fordi prosjektene får et omfang som gjør dem mer attraktive for de mest kompetente aktørene på leverandørsiden. Dette er viktig blant annet fordi økt energiambisjon øker risiko for fuktproblemer i konstruksjonen og krever god kompetanse i planlegging og utførelse.
3. Formidling av informasjon om forbildeprosjekter og kontroll av kvalitet i et utvalg av oppgraderingsprosjekter¹.

Trinnvis oppgradering av boliger skjer i stort omfang i Norge. Ifølge Prognosesenteret skiftet ca. 70.400 husholdninger kledning i 2019. Samme år etterisolerte 54.000 husholdninger. Det betyr at ca. 75% av rehabiliteringsprosjektene som gjøres i dag inkluderer elementer av energioppgradering. Tallene er usikre, og andelen som inkluderer energioppgradering er noe høyere enn andre målinger². Ca. 40% oppgir å ha utført arbeidet uten bruk av innleid håndverker. De aller fleste av disse oppgraderingsprosjektene kan karakteriseres som trinnvis oppgradering. Det betyr at en høy andel av et eventuelt tilskudd til trinnvis oppgradering vil gå til prosjekter som også ville ha blitt gjennomført uten tilskudd, altså lite kostnadseffektiv virkemiddelbruk.

---

¹ Se Sweco (2015) «[Enova boligoppgradering](#)»

² Se f.eks Enova (2016) «[Rehabilitering og oppgradering av boligen](#)»

Prognosesenterets undersøkelser og andre analyser av energioppgraderingsmarkedet for boliger måler antallet husholdninger som etterisolerer årlig og andelen rehabiliteringstiltak som inkluderer energioppgradering. Det finnes imidlertid få undersøkelser av ambisjonsnivået, altså hvor mye etterisolering som blir lagt på. Tall fra bransjeforeninger indikerer at de fleste velger 5 cm etterisolering, som er en lavere ambisjon enn nivåene som kreves for å oppnå tilskudd fra Enova til helhetlig oppgradering.

Et eventuelt tilskudd til trinnvis oppgradering av bolig vil kunne øke risikoen for byggskader hvis det stilles høye krav til energiambisjon uten samtidig å stille krav til bruk av kompetente håndverkere. Tilbydersiden i markedet for rehabilitering, ombygging og tilbygg (ROT-markedet) for bolig består av et bredt spekter av kompetanse og profesjonalitetsgrad i tillegg til at mange boligeiere gjør jobben selv. Samtidig finner NTNU Samfunnsforskning i en evaluering av Enovas satsing³ at det har vært et kompetanseløft innen energioppgradering blant byggmestre og andre fag som er involvert i energioppgradering av bolig. Aktørene har fått et utvidet nettverk med andre kompetente aktører. Særlig har fremveksten av et marked for energirådgivere vært et viktig resultat av Enovas satsing. Dette betyr at kompetansesituasjonen i deler av leverandørsiden har hatt en god utvikling de siste årene og at risikoen for at høy energiambisjon kan føre til byggskader er redusert. På etterspørselssiden finner NTNU at det er utviklet en mer allmenn oppfattelse av energieffektivisering som naturlig del av oppgradering.

Et tilskudd til trinnvis oppgradering vurderes til å kunne bidra noe til å øke andelen rehabiliteringstiltak som inkluderer energioppgradering, og å øke ambisjonen i energitiltakene som gjennomføres. Dette vil sannsynligvis fremskynde markedsutviklingen som allerede er oppnådd gjennom eksisterende satsing. Men, Enova vurderer tilskudd eller andre økonomiske incentiver som lite kostnadseffektivt fordi tiltak for etterisolering og annen energioppgradering av bygningskroppen allerede skjer i stort omfang.

Skal det gis støtte til eneboliger for energioppgradering, anbefaler Enova at dette gjøres med en kobling til energimerkeordningen og med en innretning av samlet energiytelse, noe som forutsetter endring av ordningen. Det vil bidra til at finansiering av tiltakene, i tillegg til tilskudd, kan gjøres med «grønn» rente, og finansnæringen vil bli en pådriver for at markedet for energioppgradering vokser. I tillegg vil støtte til forbedring av energimerke legge til rette for at boligeier kan oppgradere de deler av bygningskropp og tekniske systemer som er mest kostnadseffektivt og som passer best med bygningens tilstand og husholdningens økonomiske handlingsrom.

Nødvendige budsjetttrammer for en slik innretning vurderes til å være i størrelsesorden 2 MRD i året. Mangelen på data om ambisjonsnivå for etterisolering i dagens marked gjør at vurdering av respons på innretningen er usikker. Budsjettestimater vil av den grunn være svært usikre.

IV: Stortinget ber regjeringen vurdere å legge om Enovas løsning for utbetaling til forbrukere slik at man får samtidig utbetaling.

Enova forstår denne anmodningen som at husholdninger som søker om tilskudd til energitiltak skal få utbetalt tilskudd samtidig som tilsagn gis, altså før tiltaket bestilles og/eller betales for. Dette forutsetter omlegging bort fra dagens rettighetsbaserte ordning der husholdningen søker om tilskudd etter gjennomføring. Hvis tilskuddet hadde vært utbetalt samtidig som tilsagnet ble gitt ville det ha vært behov for en omfattende innsats for å kreve tilskuddet tilbake for tiltak som ikke blir gjennomført.

³ NTNU Samfunnsforskning (2019) «[Evaluering av Enovas satsing på ambisiøs energioppgradering av eksisterende boligen](#)»

Enovas erfaring fra tidligere tilnærminger til tilskuddsordning for husholdninger, tilsier at dette kan være en krevende tilnærming. Frem til 2015 var Enovas tilskuddsordning for husholdninger tilsagnsbasert. Husholdningen søkte da om tilsagn om tilskudd før bestilling av aktuelt tiltak. Enova vurderte søknaden og ga tilsagn om tilskudd til tiltaket med en tidsfrist for gjennomføring og dokumentasjon. Når tiltaket var gjennomført og rapport med dokumentasjon var mottatt innenfor fristen ble tilskuddet utbetalt til søker. Erfaring med en slik modell er at ca. 55% av tiltakene som fikk tilsagn om tilskudd aldri ble gjennomført⁴.

Enova mener at en løsning med samtidig utbetaling ville ha ført til høyere risiko for tildeling av støtte på feil grunnlag. Med en gjennomføringsgrad på nivå med det som er nevnt over, ville vi stått ovenfor et omfattende tilbakekrevingsprosjekt. Dette vil øke kompleksiteten i kontroll av ordningen og vil sannsynligvis føre til at administrative kostnader øker uten at man oppnår bedre resultater.

---

⁴ Se Rambøll for Enova (2010). «[Evaluering av tilskuddsordningen for husholdningen](#)»